

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Predică

pentru Dumineca I. a postului Mare.

Aflat-a Isus pe Filip și a zis:
„Vino după mine!”

Ca un fir de ață roșie trasă dealungul unei pânze albe, astfel trec din gură în gură și din scrieri în scrieri dela începutul omenimei și până în zilele noastre cuvintele: „Vino după mine!” Sunt aceste cuvinte mari și cu înțeles larg, căci cu ele și prin ele cearcă neconținut doară lumi să-și câștige putere glorie și mărire. Dacă cercetăm Sf. Scriptură și istoria lumească, vom vedea mai bine cum omenimea a fost chemată, când de o lume, când de alta cu cuvintele: „Vino după mine!” Dacă facem o reprivire peste Sf. Scriptură a Vechiului și Noului Testament vedem cum glasul Făcătorului prin gurile cele insufletețite ale preoților sună și resonă chiamă și îndeamnă pe om să vină la ei să-l cunoască și să-l moștenească împărăția, care e gătită pentru el dela începutul veacurilor. Și iarăși tot din Sf. Scriptură a Vechiului și Noului Testament vedem cum Diavolul neconținut prin patimi, poftă și ispite, chiamă omenimea pe înălțimi, îi arată toate împărățiile lumii și strălucirea lor și îi zice: „Toate acestea ți-le dau ție omenime și omule, dacă tu te vei arunca cu fața la pământ și te vei închina mie și îmi vei servi mie!”.

Deci când auzim chemarea aceasta, care și azi ne sună nouă în urechi aproape la fiecare paș și dacă vrem să nu greșim în căile noastre trebuie să știm și să cunoaștem că:

Cine ne chiamă? și Unde ne chiamă?

Dumnezeu, care din curată iubire, prin aceea, că a adus lumea și pe om din neființă la ființă e primul și cel dântăiu care ne chiamă la sine la moștenirea și împărăția sa. Omul însă făptura cea mai aleasă a lui D-zeu, înălțată aproape până la înger, să face cea mai nemulțumitoare și cea mai nerecunoscătoare față de Creatorul și stăpânul său. Până când soarele, luna și stelele își urmau cursul regulat, luminând cerul și pământul; până când păsările cerului și peștii mărilor își cunoșteau calea și drumul în zbor, până când coarnele bouului și dinții tigrului, nu erau întrebuițate decât spre premărirea lui D-zeu; până atunci în inima omului creștea și se desvolta rădăcina trufiei a mân-

driei, din care apoi răsări neascultarea, lăpădarea de lege și porunci, lăpădarea de D-zeu. „Ce este că a zis Dumnezeu să nu mănânci din toți pomii raiului!” „Nu ve-ți muri!” „Mâncând vi se vor deschide vouă ochii și ve-ți cunoaște binele din rău” și „ve-ți fi asemenea cu D-zeul” Cu astfel de cuvinte dulci și amăgitoare cearcă Diavolul ca al doilea chemător al omului zicând: „vino după mine!” să-și facă cunoscută omenimei și a sa împărăție. Și durere, că omul cel dântăiu ne-a dat exemplu rău; ne-așezând că cine îl chiamă și unde îl chiamă, cade cu fața la pământ și se închină șarpelui, diavolului, patimilor poftelor și ispitelor. Intors odată omul cu fața de către D-zeu decade tot mai rău; căci „Diavolul, care umblă ziua și noaptea răcnind ca un leu, ca să te prindă și să te cheme la sine”, conduce pe al doilea om de își încruntă mâinile în sângele fratelui său, iară mai târziu îi pleacă genunchii înaintea vițelului de aur, îl îndeamnă a cărti, a persecuta și a ucide cu pietrii pe toți trimișii lui Dumnezeu și în fine răscolește din om toată ura și toată patima și-l conduce de a înfrige pe lemnul crucii pe însuși Fiul lui Dumnezeu, care venisă în lume să ne mântuiască de prea marea putere a Diavolului, ce o avea asupra omenimei.

Vedem deci din sfânta scriptură a Vechiului Testament, că omenimea a ascultat mai mult de chemarea Diavolului, decât de chemarea a tot Făcătorului, și ar fi ajuns omenimea cu totul în slujba Diavolului; dacă Dumnezeu nu s'ar fi îndurat să ne trimită mântuitor și învățător pe însuși Fiul său, care a zdrobit capul șarpelui și ne-a deschis ușile mântuirii chemându-ne pe toți la noua sa împărăție. Prin chemarea lui Filip cu cuvintele: „Vino după mine” Hristos ne cheamă pe noi pe toți, căci cel-ce a venit în lume pentru toți, pe toți ne cheamă, vrând ca toți se facă parte din împărăția lui D-zeu. Și dacă am așzut în legea veche, că cel dântăiu păcătos în deamnă și pe al doilea la păcat; apoi cu multă încredere și bucurie vedem că în legea nouă Filip chematul, nu numai că urmează lui Hristos, ci îndeamnă și pe Natanail să-i urmeze, ceea-ce produce în sufletul lui Hristos mare bucurie și binevențează pe Natanail cu frumoasa numire de „adevărat Israiltean” întru care nu este viclenie și îi promite că deacum înainte va vedea măr reaa lui D-zeu: „Adevar, adevăr vă zic vouă, că deacum ve-ți vedea ceriurile deschise și pe îngerii lui D-zeu suindu-se și pogorându-se peste fiul omului” (Ioan 1. 51.)

Din cele spuse până aci noi vedem și putem să știm că cine ne cheamă pe noi și unde ne cheamă! Hristos ne cheamă! și unde ne cheamă? la Apostolie ne cheamă. Pe Filip l'a chemat la apostolia cuvântului său pe noi fiecarele ne cheamă la apostoliile altor slujbe și servicii așa d. e. cheamă *preotul* la săvârșirea corectă a sfințelor taine, la predicarea cuvântului lui D-zeu, la viețuire fără pată și întinăciune spre edificarea credincioșilor și spre întoarcerea necredincioșilor; cheamă *învățătorul*, să pască cu înțelepciune mieluseii să învețe și să crească în frica lui D-zeu tinerimea, cheamă *Domnitorul* să conducă cu dreptate popoarele, cheamă *plugarul* să scoată din pământ cu muncă dreptă pâne a cea hrănitoare, cheamă *pe bogat* la faceri de de bine față de cei lipsiți, cheamă *săracul* la răbdare și smerenie. Iară când toți vom alerga, ca oare când Simon zis Petru și fratele său Andreiu, ca Iacob și Ioan fiii lui Zevedeu la îndeplinirea cu conștientiositate a datorințelor noastre vom primi ma întâiu frumoasa numire de „adevărați creștini“ și apoi ne vom învrednici de mărirea lui Hristos și de împărția lui.

Dar după cum am văzut în legea Testamentului vechiu, că omul atunci, când era în starea cea nefericită — vine diavolul cu ispitele lui îl cheamă să lase toate și să-i urmeze lui, așa și în legea Testamentului nou, evanghelia lui Hristos de multe ori e lăsată în părăgenire și omenimea e chemată de apostoli noi, cari promet omenimei totul, numai să cadă la la pământ și să se închine lor. Nici un veac nu a fost așa de bogat în astfel de apostoli, ca veacul ce-l trăim noi azi. Ar fi prea lungă istoria dacă i'aș înșira pe toți, e deajuns însă să amintesc pe apostolii Ungariei și să sfârșesc cu a Rusiei. Acești apostoli începură apredică că sluga să se resoale în contra stăpânului, săracul în contra bogatului ostașul în contra împăratului și toți să creadă că în așa formă vor ajunge la un raiu pământesc, peste care nu e necesar să-și mai întindă și Biserica ori Dumnezeu binecuvântarea sa. Ba numele lui D-zeu fu pângărit, bisericile și odoarele ei prefăcute în lucruri nesfinte; iară preoții și conducătorii bisericii deadreptul ucisi.

După cum însă D-zeu n'a lăsat nerăsplătit păcatul celui dântăi om și a celui de al doilea așa nu a lăsat nerăsplătite nici păcatele strigătoare la cer a acestor apostoli mincinoși a veacului nostru. E prea dureroasă și prea tristă împărăția cea nouă ce-o crează apostolii Ungariei și apostolii Rusei pentru credincioșii lor, cari ajunseră din starea fericită în care erau odată la cea mai neagră foamete și la cel mai greu păcaț de a se mânca unul pe altul în cel mai strâns înțeles al cuvântului.

Și dacă aceste popoare nu au făcut deschilinire între cei cari au zis: „vino după mine“ și dacă au fost astfel pedepsiți de D-zeu, însămnă, că noi cei cari am rămas credincioși lui Hristos și bisericei lui să nu ne

abatem dela dânsul și să nu dăm căezământ nici unui apostol, care propagă și învață altcum, decum învață Biserica noastră, una sobornicească și apostolică și una mântuitoare. Astăzi biserica lui Hristos e luată mai rău la țintă ca în veacul I și al II-a Alianța izrailită a lui Trozki și Leniu din imperiul rusesc, sapă la temilia celui mai puternic stălp al bisericei noastre cu gândul că „bate voi întâiu păstorul și risipise-va turma“, pângănătea turcească la Răsărit pângărește fără sfială biserica noastră, și locurile sfinte. În-lăuntru țării noastre lură din greu misionarii și dolarii americani propagând religie nouă fără cruce. Toate aceste lovituri le primește biserica creștină și îndeosebi biserica ortodoxă, ca cea mai curată și cea mai dârză a primi învățături nouă — cu ținta binechibzuită de a reinvia poporul ales casa lui David și legea mozaică.

Deci azi mai ales trebuie să fim înțelepți ca șerpi și să băgăm bine seama: *Cine ne cheamă și unde ne cheamă!*? Păstori și păstoriți deopotrivă să ne strângem rândurile să ne întărim și să priveghiem, ca nici unul din ce ne-a dat D-zeu să nu peară.

Pe lângă acești dușmani din afară, cari ne cheamă să ne lăpădăm, crucea tainele și conducătorii biserica noastră mai are de luptat și cu dușmanii din lăuntru, cari sunt cei mai periculoși, căci până când cei din afară nu sunt în stare să ne ucidă decât corpul, cei din lăuntru tind de adreptul la uciderea sufletului nostru. Iară Mântuitorul zice la mateiu 10. 28: „Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar cari nu pot ucide sufletul. ci temeți-vă mai degrabă de cel-ce poate să piardă și sufletul și trupul în gheenă“. Acești dușmani mari și se arată nouă în lucrările de căpetenie ale Diavolului și pe cari Sf. Vasilie cel Mare le amintește ca: vrajba, patima desfătării, pofta, iubirea de argint, beția, desfrământarea, înferbântarea, nerușinarea, mânia iubirea de ceartă neastâmpărarea și tot cugetul viclean. Și dacă pentru dușmani din afară a bisericei avem mijloace de apărare comune, pentru cele dinlăuntru trebuie fiecare în parte să lupte singur și necontentit. Și în contra acestor patimi și ispite biserica noastră ne-a procurat mijloace de apărare mai tari și mai puternice decât sabia și tunul. Aceste mijloace sunt: „postul și rugăciunea“. După cum Duhul cel mut și surd nu s'a putut scoate decât cu postul și cu rugăciunea tot asemenea și lucrările Duhului rău nu se pot potoli și nu ne putem apăra de ele decât cu aceste mijloace instituite și poruncite de biserică. Iar despre modul cum avem să ne apărăm în contra lucrărilor Diavolului, cum avem să postim și să ne rugăm Vă voi vorbi în Dumineca viitoare.

Odvoș la 12/25 Februarie 1923.

Ioan Evuțian, preot.

Lipova.

Cine nu cunoaște acest orașel de pe malul stâng al Murășului!? Este situat într-o regiune foarte frumoasă, împrejmuit de dealuri cuplantațiuni de vii și păduri. De aici spre răsărit se încep munții Transilvaniei, iar spre apus se deschide ca o gură largă mănșul șes, care se continua departe până peste granițele Țării noastre din spre Ungaria.

Are școli primare, școală medie de băeți și fete, apoi o școală superioară de comerț, pentru băeți. Locuitorii, partea cea mai mare sunt Români, Nemți și foarte puțini Maghiari. Comerțul și industria sunt în floare, dar durere, în mâinile streinilor, iar Români foarte puțini se dedau acestor îndeletniciri.

Biserica ortodoxă, din depărtări mari strălucește cu turnul său măreț, de o frumusețe rară. Biserica e veche, dar trainică. Lipită de peretele din spre mează-zi, în partea din afară se află o cruce mare de lemn, bătută de vremi, numită „Crucea sfântului“. De această cruce se leagă următoarea legendă: Se zice și se povestește, că această cruce ar fi făcut-o un sfânt și a așezat-o în vârful unui deal. După dispariția sfântului credincioșii au adus-o la biserică, dar peste noapte, crucea iar a mers la locul său de pe deal. În sfârșit după câteva umblări de ici-colo, crucea a rămas la locul unde se găsește azi. Până aci legenda. Adevărul, însă e, că pela anul 1744, când călugărul Visarion a umblat pe aici făcând propagandă contra unirii, a făcut această rugă (S. Dragomir: Istr. des rob. relig. a Rom. din Ardeal pag. 141. rol. I.) și a așezat-o pe deal, unde predică poporului. După depărtarea lui Visarion, credincioșii au adus-o și au așezat-o la locul ei de azi, lipită de pările bisericii.

Am aflat de bine, a aminti cele de mai sus, cu toate că nu sunt lucruri necunoscute, dar am făcut-o pentru a susține continuitatea în cele ce vreau să le scriu.

Acest orașel — în trecut — a fost cercetat de mulți artiști români, cari cutierau părțile locuite de noi, din fosta Ungarie, cu scopul de a face propagandă națională, ca d. e. Z. Bârsau și Antonescu. Români din aceste părți, alergau cu mic, cu mare, când auzeau că sosesc artiști români. De când suntem liberi, o singură trupă s'a abătut și pe aici. Poate că acum, nu se mai teme nimeni de pieire! În schimb însă, am avut parte în fiecare an de producții literare-artistice aranjate de elevii, școlii sup. comerciale și medie, sub conducerea neobosiților Domni profesori ale aceloră.

Mai nou s'a lătit vestea: „Vin universitarii!“ A fost suficientă vestea, ca în seara Duminecii de 8/21 Ian. sala mare dela „Otelul central“ să fie archiplină. Erau universitarii, organizați în soc. „Crișana“ din Cluj. Au venit la serată toți intelectualii din loc

și jur, precum și foarte mulți țărani din loc și din satele vecine.

Programul bine stabilit de acești tineri plini de viață și dornici de luptă „pentru lumină“ a reușit cât se poate de bine, ceia ce nici că se putea altcum?!

Incepând cu frumoasa colindă: „O ceveste minunată“ ne-a făcut să credem tot mai mult, că sentimentul religios predomină pretutindenea, fără de care, nu este viață adevărată. A făcut foarte bună impresie „Răsunetul Crișanei“, când a răsunat acordul:

„Că dacă s'o'nsenina
Peste Mureș te-oi mâna“.

Par'că vedeam cum „Crișana“ personificată prin acești tineri universitari, alergă cu brațele deschise și îmbrățișa „Bănatului“, după ce s'a înseninat orizontul Țării noastre. Cuvintele lor izvorite din convingere și străbătute de însuflețirea lor tinerească, au deșteptat mult sentimentele amorțite — poate — a unor din auditorii!

Reușita morală se atribue în primul loc tinărului student la conservatorul din Cluj A. Lipovan, care promite un mare talent în arta muzicii. Se atribue apoi celorlalți tineri din societate, cari cu toate că se luptă cu foarte multe greutăți n'au cruțat nimic pentru a ne procura și nouă, celor din provincă, o zi plăcută.

Veniți dar, iubii tineri cât mai des printre noi, casă ne dați din când în când și nouă, suflet din sufletul vostru, ca cu toții să ne putem deștepta mai curând!

*

Am amintit mai sus, că în orașelul Lipova este o școală sup. comerciale și una medie de băeți și fete. În aceasta școală s'au crescut în trecut o bună parte din tinerii noștri, cari au îmbrățișat cariera de bancă șcl. Tinerii ieșiți din aceasta școală au fost și sunt și azi, cei mai buni și mai pricepuți muncitori, pentru că școala a fost bună.

Dela preluarea imperiului încoace, tinerii Domni profesori dela aceasta școală s'au trudit — și le-a și succes — să susțină la nivelul de mai înainte prestigiul școlii. Ba, au făcut mai mult! Dela început au arangeat serate literare-artistice pentru inteligenți, având de scop consolidarea divergențelor de păreri și împrietenirea publicului cu literatura și cultura românească. După această consolidare și împrietenire a succes într-o câțva, au început apoi să facă educația altruistă a tinerilor de sub conducerea D-lor, înveselind publicul cu producțiile lor.

Mai nou în ziua de 2/15 Febr. a. c. într-o amintirea zilei de 24 Ian. 1859 au arangeat un concert împreună cu dans. Sala de petreceri a „Otelului

central" era tixită în seara acelei zile. Programa s'a început după obiceiul străbun cu un „Imn. religios“. El, vii și elevele erau cu toții îmbră ați în fumosul nostru port național. Așezarea lor pe scenă reprezenta unirea dela 1859 și 1918. Prima era reprezentată prin trei fete mai mici, umilite, dar alipindu-se una pe alta. În vremea aceasta toți ceilalți băeți și fete arătau cu mâna întinsă spre o altă fată, care stătea mai sus ca celelalte, era mai mare, mai frumoasă, cu îmbrăcăminte mai strălucitoare, purtând cunună pe cap, zimbînd de fericire, că se vede mare și frumoasă, stăpână pe tot poporul de un sânge și de o lege, care atîntește privirea spre ea. Aceasta era unirea dela 1918.

Înainte de a trece la punctul al II-lea din program, profesorul de I. română T. Selajeau, avînd în vedere greoaia piesă alui Caragiale „Năpasta“ și mai ales cunoscînd și aceea, că mulți din tărani cari erau de față nu vor înțelege pe deplin acțiunile piesei a spus conținutul ei, care a contribuit foarte mult, ca diletanții să fie răsplătiți cu aplauze furtunoase. D-șoara F. Mili elevă în cl. III. medie în rolul Ancii s'a achitat pe deplin, asemenea și tinărul T. Ișțfan din cl. III. sup. de comerț în rolul lui Dragomir. Rolul lui Ion Nebunul a fost susținut de tinărul stud. cl. III. sup. de comerț T. Tulcan, care ne-a dat să vedem par'că licărind într'ânsul oarecare talent pentru scenă.

Trebue să observ la acest loc, că publicul nostru, care nue prea obicinuit cu teatrul, de multe ori rade unde ar trebui să se întristeze, iar de înțrissare nici vorbă. Privitorul, întocmai cași actorul, trebue să trăiască clipele, șcenele din piesa ce se predă.

Au urmat apoi dansuri naționale jucate cu multă lscusință de un grup de vre o 20 eleve a școaiei medii.

Punctul ultim din program, care a trebuit să se repeteze, a fost „Hora unirii“, cântată de elevi și eleve grupați jur împrejur de alte eleve, cari jucău hora.

S'b impresiunea acestei producții bine reușite, m'am convins, că din partea corpului profesoral se pune multă trudă pentru creșterea intelectualilor de mîne ai poporului nostru.

Într'o vreme se lățise vestea, că școala aceasta va fi strămutată de aici, în alt oraș. Nu știu se mai ocupă cu ideea aceasta cineva încă, ori nu? Una a știu însă, că cu strămutarea acestei școli, vor fi lipsiți de lumină zeci de tineri din părțile aceste, cari din lipsă de mijloace materiale n'ar fi în stare să-și continue studiile într'altă parte. Aceasta ar fi o mare pierdere atât pentru părinți, cât și pentru țară!

Corpul profesoral dela aceasta școală, conștiu de chemarea sa și avînd în vedere și ideea activității extra școlare s'a hotărît, ca să cutriere satele din

jur, căutînd a răspîndi lumină și dragoste de școală pela sate, alungînd astfel multe din ideile greșite de cari se conduc mulți „sfătoși“ ai satelor noastre.

Veniți fraților, cât mai iute și cât de des, că noi cei ce vă cunoașt m rostul, vă așteptăm cu brațele deschise și vom face ca și poporul să vă înțeleagă și să vă primească, ca și noi! Dumnezeu să vă ajute!

Ilie Chebeleu, preot.

Unirea bisericii engleze cu ortodoxia.

Dela 1854, dela războiul Crimeei, politica engleză și-a pus cu hotorîre un picior statornic în Orientul Europei. Drumul către India trecînd pe-acî, Orientul fiind și un mare grănar precum și o imensă clientală pentru mărfurile engleze, lucrul era natural.

Eclipsaparcială a influenței britanice în Balcani. la gurile Dunării și în Marea Neagră în timpul din urmă se explică prin posesiunea Egiptului care garanta acel drum spre India, cât și prin creșterea enormă a influențelor rusești și germane care limitau fatismente pe cea engleză. Primejdia de a le înfrunta fățiș ar fi fost mai mare decît foloasele.

Dar descoperirea imenselor basini petrolifere din Asia mică și perspectiva — azi înfăptuită — de a perd Egiptul, silea pe Anglia să se intereseze din nou în mod activ de Orientul european și a sta cu orice risc, chiar cu riscul unui război mondial, care s'a și întîmplat, avînd printre cauzele sale principale economice din Mesopotania și din jurul mării Negre.

Și Anglia n'a crezut că le-a soluționat în favoarea sa numai prin sdrobirea Germaniei, ci a pus la cale și sdrobirea Turciei cu ajutorul Greciei. De ocamdată în acest punct a eșuat. Se va vedea ce va mai urma.

Voim să arătăm însă și o altă față a influenței pe care Anglia o încearcă s'o exercite în Orient de cea militară și decît cea politică și economică, o față cu totul nouă, și care ni se pare a fi în strînsă legătură cu acțiunea ei militară, politică și economică.

E vorba de o influență morală care să formeze și o legătură sufletească între Mare Britanie și lumea orientală carpato-balcanică-mediteraniană, în special între englezi, greci și români, cu adăogarea bulgarilor și a sârbilor de se va putea.

Anglia deci, odată cu fortificarea Dardanelor și cu concentrarea de însemnate forțe în marea de Marmara. a început și o vie acțiune religioasă cu ajutorul bisericii anglicane. E vorba de a se stabili o unire, și dacă nu o unire cel puțin un fel de uniune, în cazul cel mai redus o alianță, o înțelegere, între biserica

anglicană și patriarha din Constantinopole, la care să se alăture deocamdată și biserica română ortodoxă.

Se știe că biserica anglicană, despărțită de cea catolică de regele Henric VIII, nu e protestantă ci ceva intermediar între catolism și ortodoxism. Cu câteva mici modificări dogmatice ea poate ori când să revie la catolism sau să facă corp cu ortodoxismul.

De acest fapt au voit să profite guvernele engleze pentru a încerca o apropiere cu patriarhia, paralel cu acțiunea militară a grecilor în Asia mică. Cu modul acesta Maria Britanie spera, și speră încă, cum am spus, să stabilească și o legătură sufletească cu Orientul.

Dar vaticanul a pris de veste. Prin aceasta acțiune s'ar fi pus astfel capăt pe vecie visului mereu hrănit al papalității de-a pune capăt așa zisei schizme Orientale, iar catolizmul adânc lovit prin ivirea și propășirea protestantismului, s'ar fi găsit izolat pentru totdeauna în limitele lui actuale, redus la o minoritate dacă ortodoxismul dând mâna cu biserica anglicană, s'ar fi creat poate astfel o punte de înțelegere și cu bisericile protestante. În ori ce caz influența lui în Orientul Europei și vestul Asiei ar fi fost redusă aproape la nimic dacă nu chiar nimicită cu vremea.

De aceea Vaticanul a început o contra-acțiune dând mâna cu Angora. Omul de legătură între papalitate și califat a fost Mustafa Kemal în persoană. Așa se explică furia turcească împotriva patriarhului și încercarea fie de a-l decapita alungându-l din Constantinopol, fie de a schimba pe actualul patriarh prin unul protivnic Angliei și favorabil Vaticanului.

Dar forța militară engleză a izbutit, prin prezența ei în apele Constantinopolului, să fie în frâu pe turci și în această privință și să zădărnicească politica papală, cel puțin până în prezent.

În vremea asta biserica anglicană a făcut ca să zicem așa o ofertă formală patriarhatului pentru unire, în care se declară, în substanță. Admiteam și noi cele 7 taine și cele 7 soboare. În ce credeți voi, credem și noi, ce adorați voi, adorăm și noi.

Rămâne numai ca biserica anglicană să recunoască ceea ce dealtmintreli recunoaștea până la Henric VIII, că crede în prezența reală a trupului și a sângelui Domnului în împărțanie, precum și în veșnica feciorie a Mariei, pentru ca între ea și biserica ortodoxă să nu mai fie nici o deosebire. Preoții anglicani nu țin celibatul.

Este foarte probabil că ea a cedat și asupra acestor două din urmă dogme deoarece a cerut ca episcopul de Canterbury să fie recunoscut ca șef legitim și în deplină regulă a bisericii păstorită de el.

Patriarhia s'a adresat în primul rând bisericii autocefale ortodoxe române, rugând-o să-i dea și avizul său asupra celor două propoziții ale bisericii anglicane.

1. Că în privința credinței nu mai e deosebire între ortodoxie și anglicanism;

2. Că arhiepiscopul de Canterbury fiind ales, la prima dată, de patru episcopi și confirmat de el prin impozitia mâinilor, el a avut puterea de a-și transmite regulat succesiunea fiind astfel un șef bisericesc ales în regulă, confirmat după toate formele și deci investit cu daruri canonice.

Patriarhatul nu așteaptă decât răspunsul nostru spre a se pronunța favorabil și a proclama în consecință dacă nu chiar unirea deplină, dar faptul că cele două biserici aparțin aceleiași familii și credinți.

Pentru a convinge și pe păstorii noștri, autoritățile religioase din Canterbury și cele teologice din Oxford au trimis la București pe episcopul John Grieg, care a și luat contact cu membrii marcantă ai ortodoxiei române.

*

În caz când unirea sau strânsa apropiere a celor două biserici s'ar înfăptui, va urma ca credincioșii anglicani să se aplece ca în propria lor familie în comunitățile și bisericile ortodoxe, și vice-versa, preoții respectivi putând chiar oficia cununii, înmormântări, botezuri, etc., reciproc.

În același timp popoarele se vor apropia sufletește, vechile și renumitele facultăți anglicane de teologie vor primi studenți ortodoxi, și așa mai departe. Se vor deschide astfel perspective mari de ambele părți. Lucrurile stau de-ocamdată aci.

Apărarea „Unirii“ din Blaj.

„Unirea“ din Blaj când declară că nu este un organ semioficios spune neadevăruri.

„Unirea“ din Blaj, deoarece în ultimul timp a devenit un ziar de reeditare și popularizare a tuturor vederilor exprimate de „Patria“ și de altă parte fiindcă este socotită de opinia publică, drept, ziarul care arată de nu în formă oficioasă dar cel puțin în formă semioficioasă părerile politice ale Mitropoliei unite din Blaj, ca să poată scăpa din încurcătura în care a ajuns prin articolul „un cuvânt necesar“ crede că va putea lămurii opiniunea publică și va putea sugera lumii că nu este nici oficioasă dar nici semioficioasă. „Unirea“ într'un număr recent scrie: „Ieșind aici în Blaj în centrul arhidiecezei și a Mitropoliei noastre, multă lume ne aseamănă, cu organele de publicitate ale altor centre bisericești și îndeo-

sebi îi place să ne pună alături de „Telegraful Român” organul oficios al Mitropoliei ortodoxe dela Sibii. Ne socotește cu un cuvânt, drept un organ oficios ori măcar semificios al arhidiecezei de Blaj, dacă nu chiar a Mitropoliei. Ori lucrurile stau astfel. „Unirea” nu are nici un caracter de oficialitate.

Ea este un organ cu totul independent de oficialitatea bisericească din Blaj. Am ținut să facem aceste constatări pentru a evita pe viitor orice neînțelegeri și supărări și pentru a pune autoritatea noastră bisericească la adăpostul oricăror molestări pe tema celor publicate în organul acesta.

Se ne ierte „Unirea” dacă n-o putem crede. Cu declarații nu se pot face neexistente faptele cari dovedesc chiar contrarul. Ori este fapt, că „Unirea” este impusă tuturor preoților uniți. Fără ca să ne provocăm la circularele oficioase ale celor patru dieceze unite, cari cu multă căldură recomandă abonarea „Unirei”, trebuie să scoatem la iveală faptul că toate diecezele „permit” plățirea abonamentului la „Unirea” din banii ai parohiilor și că între socotelile și dările de seamă ale multor parohii figurează „cvitele” de abonament pentru „Unirea.” Ori aceste lucruri nu se pot petrece dacă „Unirea” ar fi cu totul independentă. Ba, adeseori, plata abonamentului se face astfel: protopopii subtrag abonamentul „Unirei” din salariul preoților întârziați cu plata abonamentului și trimit acel abonament direct „Unirei.” Preoții firește ridică apoi suma sustrasă dela cassa parohială. Și toate acestea se petrec cu învoirea oficialității bisericești.

Societatea de editură „Unirea”, care are de scop sprijinirea presei la care a subscris cele mai multe acțiuni „oficialitatea” bisericească unită, voințe în primul rând susținerea și întărirea „Unirei”. Susținerea „Unirei” a format obiect de dezbateră la toate sinoadele bisericești unite și toate aceste ar fi lucruri de neînțeles, dacă „Unirea” n’ar fi socotită de însăși oficialitatea bisericească ca un ziar care îi apară interesele, coordonându-și pururea părerea redactorilor cu ale oficialității. Așa ceva este foarte firesc, pentru că nici nu ne putem închipui că ar putea să rămână la „Unirea”, un redactor care nu s’ar acomoda întru toate, părerilor oficialității bisericești.

„Unirea” cu tot „cuvântul” necesar, cu drept cuvânt este socotită de opinia publică ca un organ oficios al bisericești unite și din încurcătura în care a ajuns „Unirea” nu este eșire decât prin o revenire la neutralitate, sau mai corect, prin un neamestec absolut în politica de partid. X. (Infrățirea).

INFORMAȚIUNI.

Conferințe la Palatul Cultural. Un adevărat eveniment cultural, în frumosul nostru Arad, este venirea profesorului I. D. Ștefănescu. Un om de o cultură superioară și multilaterală, de un talent excepțional — cel mai delicios conferențiar în specialitatea conferinței de artă — de o însuflețire și convingere apostolică; o adevărată podoabă a geniului nostru românesc, în ce are el mai frumos și mai nobil; acesta este profesorul I. D. Ștefănescu, care pe lângă minunatele daruri, cu care l-a înzestrat Dumnezeu a avut și norocul să se formeze în contactul celor mai de seamă personalități ale literaturii și culturii noastre: ginere al marelui Al. Vlahuță; în casa socrului său a cunoscut în intimitatea lor fermecătoare pe Barbu Delavrancea, I. Caragiale, Nicolae Grigorescu, Ștefan Iosif, George Enescu și alții.

Publicul românesc din Arad îl cunoaște, de altfel foarte bine; nu este întâia dată, când vine să ne vorbească, edificându-ne, smulgându-ne din vârtejul ocupațiilor de fiecare zi, plimbându-ne cu sine în lumea ideală a gândurilor și simțămintelor sale. După seriile întregi de conferințe despre arta bisericească română și arta bizantină, despre poezii noștri mari, iată o serie de conferințe despre romantismul francez, din care s’a inspirat în largă măsură literatura română a secolului al 19-lea, despre pictorii noștri moderni, ilustrând *cu opere originale* valoarea lor artistică, cu aceiași însuflețire cu care a audiat seriile precedente de conferințe. Publicul românesc a savurat cu mare însuflețire, conferințele sale.

Organizarea cultelor. Comisiunea de delegați parlamentari, pentru elaborarea textului definitiv al proiectului de nouă constituție, s’a întrunit din nou în mai multe ședințe la senat. În ședința de Vineri s’au născut lungi discuțiuni asupra organizării cultelor (art. 23).

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Miron cere ca în acest articol să ne spună despre biserica ortodoxă română, că este „dominantă”, nu numai că „are întâietatea”.

Raportul camerei este pentru cuvântul „întâietatea”.

Episcopul unit Frențiu expune punctul de vedere al bisericești unite și propune următorul text: „Biserica ortodoxă și biserica unită au întâietate în stat”.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat combate cererea episcopului Frențiu, sub cuvânt că biserica unită își are șeful în afară de stat și o dependență de celelalte biserici, care-i ridică dreptul la egalitate cu cea ortodoxă de statul român.

După ce dl Dissescu susține acest din urmă punct de vedere, se lasă textul neschimbat.

Partidul național. Întregit prin organizație în vechiul regat, a ținut Duminecă prima întrunire în capitală. Președintele al adunării a fost aclamat dl Pavel Brătășanu. Au luat cuvântul în această întrunire

nire dñii I. Maniu, Vaida-Voevod, I. Agârbiceanu, I. Clinciu, Gr. N. Filipescu, M. Cantacuzino, S. Bocu, Mihai Popovici ș. a. La sfârșit s'a votat o moțiune de protest împotriva guvernului actual.

Pedeapsa cu moarte. În legătură cu proiectul constituției, s'a ținut în 7 I. c. la Fundațiunea Carol I. din București, o conferență despre pedeapsa cu moarte. A vorbit profesorul universitar, dl V. V. Pella dela facultatea de drept din Iași. Arătând că o asemenea pedeapsă nu corespunde moravurilor și sentimentelor poporului nostru, că nu trebuie să ne înspăimântăm de creșterea criminalității după război, care este un fenomen constant în criminologie, dl prof. V. V. Pella, invocând și statisticele criminalității din ultimii ani, a terminat exprimându și speranța că parlamentul va menține art. 18 din actuala constituțiune, care nu admite pedeapsa cu moarte.

Aviz. Cu onoare aduc la cunoștință onorabilului public, și autorităților bisericești, că în Arad str. Cogalniceanu nr. 17. (Mikes-Kelemen) am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; *construiesc ori ce planuri de case, școli și biserici* împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colaudări de tot felul de lucrări de zidiri, și întreprind tot felul de lucrări tehnice cladiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cioban,
architect.

9—10

BIBLIOGRAFIE.

În editura Consistorului eparhial ort român din Arad a apărut, din prilejul centenarului institutului teologic, un op de mare valoare pentru cunoașterea trecutului nostru: „*Istoria școlii normale (preparandiei) și a institutului teologic ort. român din Arad*“ de Dr. Teodor Botiș.

Prin publicarea acestei lucrări dl Botiș ne-a dat una dintre cele mai prețioase contribuții la istoria culturală și bisericească a Românilor de dincoace de munți. Până bine de curând școala normală și teologia au fost singurele institute de învățământ superioare în aceste părți extreme ale românismului, unde în trecut am fost în continuă luptă cu străinii atât pe teren cultural-național cât și bisericesc. Așa că istoria acestor două institute, de unde au răspândit cultura și unii dintre cei mai luminați bărbați ai neamului, pe cari i-am avut, ne dă prilej să cunoaștem aproape întreg trecutul nostru pe teren cultural și bisericesc din secolul al XIX-lea până în zilele noastre.

Opul voluminos (742 pagini) este împărțit în două părți: istoria școlii normale și istoria institutului teologic. Fiecare parte, după ce espune întemeierea, se desface în mai multe capitole, cari tratează în mod cronologic despre organizare, viața internă, învățământ, disciplină, examene etc. În capitole se-

parate ni se înfățișează biografiile profesorilor, dintre cari amintim pe: Constantin Diaconovici Loga, Dimitrie Țichindeal, Vicențiu Babeș, Teodor Ceontea, Alexandru Gavra, Dr. Petru Pipoș, actualii episcopi P. S. S. Ioan I. Papp și Roman Ciorogariu etc. Împărțirea opului face, că întreaga viață a școalelor ni se înfățișează în mod deosebit de clar. Totul este întemeiat pe documente originale, pentru a căror scrutare în arhivele de stat din Viena și Budapesta, în cea a Academiei și Consistorului, a județului și orașului Arad, s'a cerut o muncă migăloasă și stăruitoare de ani de zile, așa că va fi un izvor bogat de informație și pentru specialiști.

Partea tehnică: Hârtia, tipariul și executarea lucrării încă nu lasă nimic de dorit. O recomandăm cu toată căldura clerului și învățătorimii noastre precum și tuturor celor ce doresc să cunoască trecutul nostru mai apropiat din aceste părți. N. P.

În editura Librăriei Diecezane din Arad, a apărut sub titlu: *T. Lugojan, Carte de rugăciuni și Cântări bisericești pentru școlari ed. II. Prețul Lei 10.* Cartea aceasta se estinde pe 196 pagini și conține: Rugăciuni, Rânduială vecerniei, Rânduială utreniei, Liturghia sf. Ioan Gură de aur, Cântări schimbătoare la liturghie, Cele 8 glasuri, Sărbătorile de peste an, Polileul, Svetilnele învierii, Pricesnele sărbătorilor, Chemarea Duhului sfânt, Sfințirea apei, La nuntă, Înfirmarea mirenilor, La părăstas, Rugăciunea de mulțămire și Te-Deum la sărbători naționale.

Convocare.

Amăsurat dispozițiunilor §-lui 5 din „Regulamentul pentru organizarea despărțămintelor“ a Asociației clerului „Andrei Șaguna“ convocăm *adunarea ordinară pe 28 Februarie și 1 Martie* (13 și 14 Martie) 1923 la centrul protopopiatului, cu următoarea ordine de zi:

In ziua primă :

1. Chemarea Duhului Sfânt la oarele 9 a. m;
2. Cuvântarea de deschidere a prezidentului;
3. Raport despre activitatea cercurilor religioase;
4. Raport asupra activității despărțământului;
5. Raportul cassariului și încassarea cotizatiilor;
6. Alegerea doi delegați la congresul preoțesc;
7. Arondarea comunelor Curticiu, Macea, Cuvin, Ghioroc și Miniș la cercurile religioase în urma afilierei lor la protopopiatul Aradului;

8. Abrogarea concluzului adunării ordinare din anul trecut relativ la activitatea casei culturale din Șega;

9. În oarele postmeridiane: misiuni interne în sfânta biserică, serviciu religios cu o cuvântare despre îndatorirea preotului de-a se mărturisi, rostită de preotul Petru Nemet, apoi meditație despre importanța mărturisirii și înșăș mărturisirea tuturor preoților.

In a doua zi:

10. Liturgie înainte sfințită în sobor și împărtășirea tuturor dintr'un potri. Predică despre importanța postului privit din punct de vedere religios și moral, rostită prin preotul Stefan Bogdan.

Rânoiți astfel sufletește și cu văpaia inimilor noastre arzând pentru Crucea lui Hristos și pentru legea Lui, ne vom re'ntoarce în mijlocul credincioșilor pentru continuarea apostoliei, spre mărirea lui Dumnezeu și spre binele patriei noastre.

Arad, din ședința comitetului despărțământului ținută la 14/27 Februarie 1923.

Iancu Ștefănuț,
prezident.

Dr. Ioan Felea,
secretar.

CONCURSE.

Pentru ocuparea postului de preot din parohia de cl. a III-a Paniova, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Usufructul sesiei parohiale constatătoare din 30 jughere. După împroprietăriri, se speră încă 2 jughere.

2. Stolele legale.

3. Ajutor, respective întregire de dotație dela stat.

4. Până la zidirea locuinței parohiale, relut anual de 250 Lei.

Reflectanții au să-și aștearnă petițiile concursuale înscruate conform normelor în vigoare, Comitetului parohial, pe calea Oficiului protopresbiteral din Belinț, județul Timiș, în termenul concursual și tot în acest termen sunt poștiți a se prezenta în sf. biserică din Paniova, spre a-și arăta desteritatea în cântări și rituale, eventual în oratorie.

Alesul va avea să poarte dările publice după sesia parohială și după întreg beneficiul preoțesc.

De asemenea e obligat să catihizeze pe școlarii ort. rom. dela școala confes. din Paniova fără altă remunerație.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopb.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de cl. II. din Șuștea, tractul Belinț, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Beneficiul constă din:

1. Usufructul sesiei parohiale de 31 jughere pământ arător.

2. 1/2 jugher intravilan și 1/2 jugher extravilan.

3. Stolele legale.

4. Întregirea dotației dela stat.

Alesul preot va avea să poarte toate dările după beneficiul său; de asemenea e dator să catihizeze pe elevii dela școala noastră confes. ort. rom. de acolo fără altă remunerație.

Petițiile concursuale, ajustate cu documentele prescrise, sunt a se trimite Oficiului protopresbiteral din Belinț; iar reflectanții, într'o Duminecă ori sârbătoare să se prezinte în sf. biserică din Șuștea, sore a-și arăta desteritatea în oratorie, în cele rituale și în cântarea bisericească.

Intru-cât vre-un reflectant ar fi din altă dieceză, trebuie să ceară binecuvântate dela P. S. D. Episcop diecezan *Ioan I. Papp*, și înainte de a se prezenta în parohie să dovediască protopresbiterului tractual, că posedă cvalificație clasei parohiei din chestie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopb.

1—3

**Fabrică sistematică de clopote
pentru biserici**

FRAȚII D. și N. POPESCU

BUCUREȘTI

: Calea Moșilor Nr. 249 :

Transportă clopotele la destinație fără a primi nici un acconto, la caz de nu va plăcea le primește înapoi.

Chemați prin scrisoare, vine

: : în localitate : :

**Deslușiri și comande se primesc și la
Librăria Diecezană din Arad.**

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**